

www.e-rara.ch

Ludovici Holbergii Opuscula quaedam latina, epistola I

Holberg, Ludvig

Lipsiae, 1737

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: 25.482

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-58144>

Ludovici Holbergii epigrammatum liber sextus.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

LUDOVICI
HOLBERGII
EPIGRAM-
MATUM
LIBER SEXTUS.

N

Libellum hunc voco sextum respectu quinque priorum, qui in primo opusculorum latinorum tomo reperiuntur. Exhibet epigrammata in historiam sacram antiquam, ac opus proinde est sene dignum. Spero meliorem sortem habitura haec epigrammata; nam priora tot vitiis typographicis scatent, ut vix intelligi queant.

EPIGRAMMATA QUÆDAM IN
HISTORIAM SACRAM.

LIBER I.

I.

De Creatione.

Sextiduum Omnipotens rebus dat ritè cre-
andis:
Vult homo nullipotens condere cuncta
simul.

2.

Aliud.

Uno cùm posset momento cuncta creare,
Tempora cur voluit sex adhibere Deus?
Intervalla docent rerum, requiesque laborum:
Acturos homines ordine, quicquid agant.

3.

De Creatione Hominis.

Majus opus mentes, quàm corpora condere; A-
damum
Inde Deus formans omne coronat opus.

N 2

4. De

4.

Fœminæ Creatio Viri præstantior.
*Fictus humo cruda Vir, Fœmina purificatâ
 Prodiit è costa scilicet Eva Viri.
 Vilius ut mustum vino censetur adusto;
 Fœmina nobilior sic sit habenda Viro.*

5.

Fœmina è latere Viri desumpta.
*Latro viri potius, quàm Fœmina jure vocanda
 est:
 Nam latere, haud femine est Heva creatæ
 viri.*

6.

Corporis ac Animæ diversa origo.
*Terrenæ Corpus, cœlestis originis est mens;
 Hæc redit in cœlum, redditur illud humo.*

7.

De Fructu Arboris prohibitæ.
*Ignotum est, an Adam decerpserit arbore ficum;
 An potius malum: credo fuisse malum.*

8.

Peccatum primi Hominis.
*Arbore de vetita malum decerpfit Adamus,
 Unde ad progeniem serpsit in Orbe malum.
 Fidite ne verbis homines! latet anguis in herbis,
 Qui sub fœminea fallere voce potest.*

9. De

9.

Status Felicitatis brevis.

*Vix tridui spatio Paradiso mansit Adamus,
Integra sed terræ secula fossor erat.
Vix triduum faciunt felicia tempora nostra,
Albos si vitæ vis numerare dies.*

10.

De Serpente.

*Cur dubitant homines serpentibus esse vene-
num?*

Unicus hîc Serpens omnia tabe necat.

11.

Aliud.

*Rhetor primus in orbe fuit Serpens sinuosus;
Hinc tot Mæandros ars (a) habet atque
sinus.*

(a) Rhetorica.

12.

Serpens Deceptor deceptus.

*Decipit Eva Virum, Serpens deceperat Evam,
Se propriis Serpens decipit insidiis.
Monstrat pœna, homines deceptos desipuisse,
Ac deceptorem desipuisse magis.*

13.

Conjunctio primorum Parentum
in unam carnem.

Paradoxon in Arithmetica.

N 3

Unio

*Unio ni constet, fit Multiplicatio nulla,
 Primos hîc numeros Unio prima facit.
 Tolluntur numeri, redduntur inania cuncta,
 Ex uno binum reddere (a) quando cupis.
 (a) per divortium.*

14.

De Cæde Abelis.

*Primum Orbis Bellum Moses docet esse duellum;
 Hinc veteres rectè Bella Duella vocant.*

15.

Abel primus Martyr.

*Primus in orbe fuit, pietas quem perdidit, Abel,
 Quique ob virtutem sanguine tinxit humum.
 Gratus erat cælo; perit isto crimine solo.
 Hei! quanti constat sæpius esse pium?*

16.

Major Alexandro Magno Cain.

*Edere si strages quando est heroica virtus,
 Major Alexandro Jure Cainus erit.
 Annos ille decem Persas devicit & Indos,
 Quartam Orbis partem sustulit iste simul.*

17.

De Nota Caino impressa.

*Notus fraterna cæde ac feritate Cainus,
 Notior impressâ redditur hacce nota.
 Sic quoque turpis homo titulos qui captat inanes,
 Turpior his signis redditur atque notis.*

18. Epi-

18.

Epitaphium Adami.

*Sanus eram natus, fieri dum sanior opto,
Ægrotat mea mens, languida membra traho.
Non contentus eram nativis viribus; inde
Sum numero illorum, quos medicina necat.*

19.

Epitaphium Methusalæ.

*Nongentos annos vitam cum protraho, vidi,
Ut genus omne boni, sic genus omne mali.
Moribus antiquis si florida terra stetisset,
Tempora curta mihi, vita nimisque brevis.
At quia nascentem vidi mundum ac pereuntem,
Hei! mihi! vita nimis longa gravisque fuit.*

20.

De Diluvio.

*Balnea quæeruntur, cum squalent corpora sorde;
Orbis sic poscunt crimina Diluvium.*

21.

Aliud.

*Diluvies hæc poena fuit, fuit & Medicina:
Submersus Mundus mundior exit aquis.*

22.

De Arca Noæ.

*Inconcussa stetit maris æstibus Arca Noachi
Orbis enim toto pondere fulta stetit.*

N 4

23. De

23.

De emissa Columba.

*Antiquam terram detexit missa Columba,
 Detectorque novæ nauta Columbus erat.*

24.

Noachus alter Adam.

*Primus Adam nobis pater est, alterque Noachus;
 Is terrâ genitus, nascitur alter aquâ.*

25.

In Noachum ebrium,

*Æstu evasit aquæ, vino jacet ecce! sepultus;
 Tristior huic primâ est altera diluvies.*

26.

Hæreditas Filiorum Noachi.

*Orbes non urbes hæredibus ille reliquit;
 Totius terræ tradidit imperium.*

27.

Epitaphium Noachi.

*Hic veterisque novique simul jacet incola
 mundi,
 Telluris genitor, Filius Oceani.
 Navigio solo totum tenuit mare; terris
 Edidit è parva regia jura casa.
 Infimus est inter Reges & maximus idem;
 Nam totam terram possidet, at vacuam.*

28. Epi-

28.

Epitaphium Uxoris Lothi.

*Hic sto, non jaceo, sūmqve ipsa mei monumen-
tum,*

Nemo mihi statuam ponat; en! ipsa ea sum.

*Non tam salsa forem, minus hei! si insulsa
fuissem;*

Insulse vixi, mors mea salsa fuit.

29.

Metamorphosis ejusdem.

*Nascitur omnis homo terrâ, in terrâmqve re-
vertit;*

Hic salis in cumulum fœmina versa fuit.

30.

Aliud ejusdem Epitaphium.

Gloria si sit stando mori, mea splendida mors est;

*Namqve ego stans morior, mortua stoqve
simul.*

31.

Obedientia Abrahami.

Cæcè est parendum cœli jussis monitisqve

*Quod placet huic, justum est, quod libet, o-
mne licet.*

Dilecti cædem gnati Deus, ecce! parenti

*Mandat, spemqve omnem perdere morte
jubet.*

*Injusta hæc cedes visa & violatio pacti,
Credienti at satis est sic voluisse Deum.*

32.

*Jus Primogenituræ
pro jusculo vendit Esau.*

*Jus pro Jure suum Jacobo vendidit Esau:
Actio utriusque igitur jure ab utroque datur.
Contendunt fratres, jus juri opponit uterque;
Hic scripto, (a) is cocto vincere jure putat.
(a) Jure nativitatis, si non scripto attamen
dictato & usitato.*

33.

De Jure Rubro.

*Diversæ Juris species numerantur in orbe,
Jus aliud vetus est, est aliudque novum;
Scriptum, non scriptum; proprium, commu-
nèque cunctis:
Rubro Jacobus jure peritus erat.*

34.

Jacobus patiens Procus.

*Annos bis septem socero cum servio, gnatam
Emptam non nuptam dicere jure queam.
Est meritum meruisse diu, sed tempore tanto
Uxori possis vir fieri emeritus.*

35.

Jacobi querela adversus Socerum.

Ser-

*Servio pro Rachel, mihi das, Labane, sororem ;
 Hæc, ais, est potior, progeniesque prior.
 Conjugii in pactis nihil æquivalentia profunt ;
 Non volo, quod prius est, posco, volo, quod
 amo.*

36.

Jacobi pugna cum Deo.

*Heroum meritò fortissimus Israël audit ;
 Namque Deum luctâ vicit, abivit ovans.
 Audit Alexander Magnus, quia vicerat Orbem ;
 Qui cælum potuit vincere, major erit.*

37.

Epitaphium Jacobi.

*Tu lapide exiguo tectus, Jacobe, quiescis,
 Dum tua progenies terram, ut arena, tegit.*

38.

Dina ad fratres.

*Innocuam gentem, fratres, cur perditis? Ira
 In me vertatur: noxia sola soror.*

*Ad juvenes virgo egrediens levis atque vengu-
 sta (a)*

*Sæpius inde gravis, cassa & onusta redit.
 Exeo spectatum, spectanda sed ecce! revertor,
 Et mala, quæ patior, suffero sponte mea.
 Discite clade mea venerem cohibere, puellæ!
 Ut flos namque perit virginitatis honos.*

Ignor-

*Ignotis maribus non est excursio tuta,
 Quando levis ratis est, ac sine pondere eat,
 (a) Veneris stimulis agitata.*

39.

Querela Josephi.

*Est inter fratres concordia rara; meorum
 In me perdendo mens tamen una fuit.*

40.

De Josephi pudore.

*Amplexus Dominae fugiens Josephus & auro
 Effulgens stratum purpureumque torum,
 Trudi se patitur tenebrosum in carceris an-
 trum,*

*Atque ibi letus ovans membra pudica locat.
 Summum nempe nefas animam præferre pudori
 Credidit; omne malum maluit inde pati.
 Salve igitur victor, domitorque libidinis! Ec-
 quis*

*Esse pudicitiae martyr in orbe velit?
 Ob venerem multi patiuntur stigmata, flagra;
 Pauci ob virtutem flagra subire volunt.*

41.

*Venditi Josephi exaltatio
 non minuit vendentium crimen.*

*Opprobrium, caedes, furtum, violatio pacti,
 Crimina sunt, quamvis defluat inde salus.*

Ger-

*Germanum nisi vendiderat truculenta propago
Jacobi, esset gens perdita tota fame,
Istud at haud cædis minuit nec venditionis
Noxam: semper enim crimina crimina e-
runt.*

42.

De Pistor & Pincerna Pharaonis.

*Truduntur Pistor, Pincerna in carceris au-
trum;*

Suspikor impuras hos habuisse manus.

Ille crucem sceleris pretium tulit, alter honores:

Non est semper idem, cum peragatur idem.

43.

Moses expositus a filia Pharaonis servatur.

Cistulâ arundinea clausum Pharaonia proles

Aspicit, ac nanti porrigit ecce! manum.

Infantem servat, gentis Servator ut esset.

Exit ab hoste salus, cor stimulante Deo.

Huncce Diem Pharii celebrate! feracior ullo

Tempore vix magni fluminis unda fluit.

Hocce die solo Nilum sine crimine adores,

Ac cultum præstes, Accola Niliace!

44.

In duritiem Pharaonis.

Elicuit baculo Moses è rupe liquorem,

Flectere portentis te tamen ille nequit.

Ser-

Serpentes, tenebræ, mors, pestis, fulmina cœli
Non valeant cordis frangere duritiem,
Ut rupes immota manes, quæ pendet in undis
Obvia ventorum viribus atque maris.
Nam tua sunt silicis circum præcordia venæ,
Et rigidum ferri semina pectus habet.
Sunt scapulæ scopuli, cor cos, adamâsque pe-
rennis,
Quem resonans incus nulla domare potest.
Hinc undis stygiis subigendum te tegat æquor,
Æterni stagni quod typus esto tibi.

45.

Aliud de Pharaone.

Criminibus tantis pollutum balnea nulla
Expurgare queunt, toto opus esto mari.

46.

In incredulos quosdam, qui miraculo-
sum Maris Rubri transitum ad cau-
fas naturales retulerunt.

Quod mare sit fluidum, durus mons, lucidus
ignis;

Solo dependet Numinis arbitrio.

Ex nihilo formans cur rei nequeat dare for-
mam?

Condere qui majus, cur nequit ille minus?

Si

*Si poterit figulus testæ variare figuras,
 Cur non, argillæ conditor ipse, Deus.
 Planities fiant montes, quadrata rotunda,
 Ignis frigescat, præcipiente Deo.
 Solventur rupes, mare stabit, stabit & amnis
 Si jubeat rupis Conditor atque maris.
 Hinc adhibete fidem factò, miseri dubitantes!
 Aut nullum audacter dicite in orbe Deum.*

47.

*De ingratitude Gentis Hebrææ
 erga Deum, maximè in Deserto.*

*Urget quando fames, è cælo decidit esca,
 Quando sitis, saxis eliciuntur aquæ.
 Unde finduntur, si flumina trajiciantur,
 Montes mollescunt, fit solidumque mare.
 Sistit Luna gradum, stat Sol, stant Sydera cæli,
 Ituris monstrant lucida Signa viam.
 Cognita temporibus nullis miracula fiunt:
 Vos portenta tamen nulla movere queunt.
 Quid mage mirandum, cæli patientia constans,
 Gentis an ingratae murmura perpetua?*

48.

*Hymnus Mosis
 post transitum Maris Rubri.*

*Materia hæc tanto cantari digna Poëtâ:
 Dignus erat Vates materiâque simul*

Iliaco

*Iliaco quantum major casus Pharaonis:
Tantum Mæonio clarior Amramides.*

49.

Historia Mosis ænigmatica.

*Ad mortem natus Moses fluviòque renatus
Oppressis ultor gentibus, ecce! datur.
Ægyptum baculo domuit sine vi, sine classe,
Hostes devicit perdomuitque mari.
Terror erat cunctis populis, at Rex sine regno,
Legibus illustris, non tamen ipse dedit.
Promissam ad terram venit, hanc videt, haud
tamen intrat;
Monte obiit, nullo sed jacet ille loco.*

50.

*Cur tot Ceremonias in Sacris
instituit Deus.*

*Vestes auratas, pompas, altaria, templa
Ipsam miraris constituisse Deum.
Quid facit in sanctis aurum, quid aromata?
queris,
Pectore quando pio & farre litare potes.
Ingeniis hominum Numen se accommodat, unde
Aurum atq; argentum, strataque marmorea,
Gemmae splendentes & tinctae murice vestes,
Concentus festi, cymbala, pompa, tubæ.
Ritus non faciunt, sola at devotio cultum:
Servatur cultus Ritibus hisce tamen.*

51. Exe-

51.

Exeqviæ & Sepultura Mosis.

Exeqviæ fiunt Mosis dignè, at sine pompa:

Nec tuba, nec calami, nec comitatus erat.

Ad tumulum pedibus tendit: sed condidit ille

Qui cælum & terram condidit, ipse Deus.

52.

Monumentum Mosis.

Non lapis, at mons est magni Herois monumen-
tum.

Talis enim tanto digna erat urna viro.

53.

Moses bis Conditus.

Bis Deus hunc hominem condit, reliquos semel
omnes:

Condit dans vitam, condit & exanimem.

54.

Aliud de Mose.

Ægyptum domuit Cambyfes agmine & armis;

At baculo Moses subjugat exiguo.

55.

Mofais. Poëma heroïcum.

Arma virúmque cano, Phariis qui natus in oris

Ægyptum profugus patriâ (a), Memphitica
venit

(a) Terra Gozen, quæ hic distingvitur ab
Ægypto.

O

Lito-

Litora, (a) multum ille & terrâ jactatus &
amne

Vi fati sævique simul Pharaonis ob iram;
Multa quoque & bello passus, dum condere
gentem

Tentat, & in terram promissam ferre laborat.
Musa mihi memora, qua vi, mihi dic, quibus
armis

Dives opum Regio, studiisqve asperrima belli
Ægyptus domita est, infractaque vis Pharao-
nis;

Qua vi nutarunt urbes, fluvii tremuerunt,
Concussa est tellus, maris æquora scissa fue-
runt?

Res tot mirandæ, portenta ac facta stupenda
Non equitum turmis peditumque effecta ca-
tervis,

Non armis. Totum confecit agrestis arundo.
(a) Pro ripis Nili.

56.

De Mose tabulas Legis frangente.

Peccat qui zelo peccat, sed crimine nullo:
Errati veniam vindicat inde sibi.

Sancto sic frangens tabulas ardere Propheta
Mandatur tantum condere rite novas.

57.

Pœnam deprecatur Israël in cultu
Vituli aurei deprehensus.

Ad Mosen.

*Verbera commerui; sed vitæ parce, Magister!
Solis nam virgis culpa pianda levis.*

*Non gravis hæc noxa est; nuda est vitulatio,
parce,*

Nec ferro puni crimina mixta joco.

58.

Sententia Mosis.

*Ferrea durâque gens ferro plectetur acuto:
Barbati crimen cur puerile putem?*

Una cum vitulo pereant vetuli vitulantes.

Quando viri peccant, pœna virilis erit.

59.

De Afino Bileami.

Os aperit, loquitur Bileami cæsus Afellus:

Cur ferior? queritur, quæ mea culpa fuit?

Si jumenta loqui possent, has sæpe querelas

*In dominos vomerent, verbera quando so-
nant.*

60.

Josua Jordanem trajiciens.

Josua Jordanem fluvium transit pede sicco;

Et tunc fit stagnum, quod modò flumen erat.

O 2

61. Aliud

61.

Aliud de Josva.

*Dum volitat victor per valles, flumina, montes,
Suspendo cursu sydera fixa manent.*

62.

Palæstina devicta.

*Ingreditur Terram Sanctam fortissimus Heros
Omnia ut horrendo fulminis igne petens.
Namque Duci tanto quæ vis virtusque resi-
stat?*

*Cui parent tellus sydereique chori.
Sistit Luna gradum, stat Sol, stant agmina
caeli,*

Ad fontes redeunt flumina quando jubet.

63.

Mcenia Jericho ad sonitum tuba-
rum dejecta.

*Ad citbaram Vatis (a) sylvæ saltasse feruntur;
Cornibus at Josvæ valla superba cadunt.
Illô quid fingi mage mirandum potuisset?
Hôc fieri poterit quid mage mirificum?
(a) Orphei.*

64.

Disputant Critici, an meretrix, an verò
hospita dicenda sit Rahab, cum vox
hebræa utrumque denotat.

Quod

Quod genus hæc vitæ sectata sit, haud patet:
omne

De populo constat promeruisse bonum.

Hospita sit, meretrix, civis: bene dico meren-
tem;

Ob meritum meretrix jure vocanda fiet.

65.

In mortem Sifferæ.

Musa mihi narra, qua dextra, dic, quibus ar-
mis

Sissera Dux magnus sternitur atque perit.

Non necat hunc gladius, non hasta manusque
gigantis;

Fœmineâ dextrâ malleolôque perit.

66.

Aliud.

Fixo Romani signabant tempora clavo: *

Distinxit Jaël tempora malleolo.

* Electi sæpe fuere Magistratus extraordinariï
 ad clavos parietibus Templorum figendos,
 indeque tempora computabant.

67.

In Abimelechum, quem lapide
 molari percussit fœmina.

Dura viri frons hæc, lapide & frangenda mo-
lari,

Cujus tot fratrum sanguine dextra madet.

O 3

68. Aliud.

68.

Aliud.

*Fragmento lapidis jacet hic cæsus, meruitque
His sterni telis, hacque perire manu.*

69.

Querela Jephthes ad Filiam.

*Comprime lætitiã, cessa canere arma virum-
que!*

*Hei! tuus aspectus me, mea gnata, necat.
Abjice nunc laurum, manibus cape, quæso,
cupressum,*

Ista meo statui convenit, ista tuo.

*En redeo castris victor, victus, pater, hostis;
Hostem qui perdo, viscera perdo simul.*

*Læti victores soliti sunt currere ad aras;
Tristis ego, gnatae sanguine nempe litans.*

70.

In vocem Schibolet.

*Inter grammaticos censendus Jephtha vetustos;
Flectere nam voces edocet ille rudes.*

*Nervo alii ac ferulis utuntur, is utitur ense:
Schibolet ob solum nam schola tota perit.*

71.

De vulpibus Samsonis.

*Samsonis pressi nervis dextraque Philistæ,
Vulpina tentant arte domare virum,*

Hinc

*Hinc vulpinandum cum vulpibus autumat ille:
Caudis vulpinis depopulatur agros.*

72.

*In Philistæos, qui ob fugam Samsonis
portarum custodibus irascuntur.*

Curritur ad portas, ut vir fugiens retrahatur:

*Ast abiisse virum, portam & abesse vident.
Ad pœnam vigiles qui, stulti! poscere vultis
Fussos non portam, sed retinere virum?
Discedit quoties unâ cum carcere captus,
Portæ in custodes actio nulla datur.*

73.

Samson à Dalila subactus.

*Nexus vimineos ac ferrea vincula rumpens
Vincior imbelli fœmineâque manu.
Sors hæc Heroum vulgò est ac Semideorum,
Ut dent virgineis colla premenda jugis.
Exigui ut mures terrent subiguntque leones
Ut remoræ navem sistere sæpe solent.
Sic fuso atque colo muliebri vincitur heros
Solut magnanimum cor superabit amor.*

74.

In Dalilam & Samsonem.

*Crinibus hunc calvum demessis reddidit uxor,
Prodidit inde hosti prostituitque virum.*

O 4

Cri-

*Crimibus & nostræ callent spoliare maritos,
Cornua sed reddunt, calvitiumque tegunt.*

75

Epitaphium Samsonis.

*Obrutus hic jaceo cumulo lapidum atque vi-
rorum*

Hebrææ gentis strenuus ille gigas.

Portas gestabam vivus, gero mortuus urbem;

Ingentis populi pondere namque premor.

*Dum vixi, gravis hostis eram flagrumque Phi-
listis:*

Noxia vita fuit, mors magis noxia erat.

Hostilis regni mecum cadit integra moles:

Impia gens omnis quod pereat, pereat.

76.

Hebræi variis jugis pressi.

Perpetuo sub servitio Isasidæ gemuerunt;

Jam premit Ægyptus, jam premit Assyria:

*Nunc Ammonitæ, nunc Madian atque Phi-
listæ;*

Nunc vitis propriis natio tota subest.

*Quævis servitium fuerit quod maxime acer-
bum?*

Veri hostes gentis crimina gentis erant.

Nunquam liberior fuit externis nisi vinclis:

Namque erat his vinclis libera criminibus.

77. Israël

77.

Israël nunquam sanus nisi ægrotet.
Prospera te fortuna premit, facit, Israël! æ-
grum:

Sanus eris, quoties pressus & æger eris.

78.

De Saulo Rege.

Sæpe assem quærens thesaurum repperit am-
plum.

Saul quærens asinos repperit imperium.

79.

Aliud.

Errores Sauli non miror sceptrâ tenentis;
Errantem populus sceptrâ tenere jubet.

80.

Epitaphium Goliathi.

Sternere quem nequeunt nec tela nec hosti-
cus ensis,

Pastoris juvenis rustica funda necat.

Perfrictâ totam gentem qui fronte laceffo,

Perfractâ (misero vœ mihi!) fronte cado.

Frontis crimen erat, frons est mea stigmatè
inusta

Partèque qua pecco corporis, ecce! luo.

Quis jacet hoc campo, si quæras forte viator,

Fractæ est, perfrictæ frontis homo Goliath.

O 5

81. Aliud.

81.

Aliud.

*Ictu lethali periit plagaque lapilli
Immanis Goliath, quem tegit iste lapis.*

82.

*Querela Davidis adversus
Saulum persecutorem.*

*Perstas, Rex, odio, nec iniqua finis in ira est:
Hei! mihi, quid merui? quæ mea noxa
fuit,*

*Vulnera curavi mentis, mea viscera, pectus
Pro regno opposui proque salute tua.
At taceam benefacta; nocent mihi commemo-
ranti,*

*Forsan & ista augent iram, odiûmque fo-
vent,*

*Nam devinciri Rex non vult inferiori
Hinc benefacta odium sæpe ciere solent.*

83.

*Pfalmorum Davidicorum & Sacræ
Poëseos excellentia.*

*Humane quantum præstet Divina Poësis,
Indicat objectum materiæque decus:
Arma, viros canit illa, iras, odia improba,
amores;*

Laudibus hæc effert facta stupenda Dei.

Can-

*Cantibus in sacris finduntur marmora Ponti,
Ad fontes redeunt flumina cœrulea.*

*Exultant colles, montes ut cera liquescent,
Stat cælum immotum, terræque muta su-
pet.*

*Numinis ad visum rerum natura movetur,
Atque Dei laudes tetrica saxa sonant.*

*His modo si confers heroica carmina Homeri,
Hymnos Hesiodi, Romuleumque decus:
Constabit, quantum distant solida æra lupinis;
Utra Poësis erit Pallade digna magis.*

84.

In mortem Absalonis.

*Votorum compos sum factus, tollor in altum,
Pendeo sublimis, sceptrâ paterna petens.
Mors mihi communis cum Samsone: utrumque
capilli*

*Perdebant; minus at mors mea clara fuit.
Nam majus scelus, an dementia bella movere
Et Regi & Patri, dicere nemo potest.*

*Hinc mihi cum nullum fuerit caput, ecce ca-
pillis*

Do meritas pœnas stultitiâmqve luo.

85.

Aliud.

Qui modo deliciæ, laquei, sunt ecce capilli:

Stultitiæ ac sceleris crimina crine luo.

86. Aliud.

86.

Aliud.

Quercus ferre solet glandem, jam fert nebulo-
nem

Est nulla in sylvis hac mage fructifera.

87.

Cur gravius plectitur David censum po-
puli agens, quàm cædem ac adulte-
rium committens.

Implorat veniam David, veniãmqve reportat,

Quamvis convictus cædis, adulterii,

At minus ob crimen, quale est numeratio gen-
tis

Leniri precibus Numinis ira nequit,

Disparitas istæ monstrat, quod crimine nullo

Elatæ mentis sit tumor inferior.

88.

Pœna Davidis ob censum populi habitum.

Ob noxam Regis cur plebs det sanguine pœnas?

Plectuntur tergo crimina facta manu.

89.

In Joab Percussorem Abneri.

Ancipitem cultrum dextrâ fers, ore salutem,

Ac salvere jubes, perdere quando cupis.

Est jugulare istud civiliter ac peramicè,

Et methodo urbana tingere cæde manus.

Sedu-

*Sedula posteritas mire hac profecit in arte;
Exercet, patrat cultius omne malum.*

90.

Aliud.

*Obtruncare rudi docuit nos marte Cainus
Artem cædendi sed docet iste Joab.*

91.

Templi ædificatio.

*Exurgit magni curâ Regis Salomonis
Nobilis & vastâ condita mole Domus.
Candet ebur passim, collucent omnia gemmis
Auratis signis, marmore strata nitent.
Atria stant celsis spatiosa innixa columnis,
Sumptus commendant artificesque manus.
At mage commendant divina oracula &
istud,
Quod sit perpetuum Numinis hospitium.*

92.

Lis inter duas mulieres à Salomone
dijudicata.

I. Mulieris Actio.

*Iri divisum censes justissime Regum!
Quod pars neutra suum jure probare queat.
Dimidio contenta abeo; fac, divide prolem,
Et justi nomen Judicis accipies.*

93. Actio

93.

Actio II. Mulieris.

Aut nihil, aut totum da, Rex! divisio quævis
 Omni jacturâ tristior esto mihi.
 Dando nihil serves, partem sed dando necabis;
 Litem ni perdam, perdar & inteream.
 Da nihil aut totum! totam mihi perdere cau-
 sam
 Præstat quàm causæ vincere dimidium,

94.

Sententia Judicis.

Funere quæ prolis vult vincere, victa recedat!
 Vincat quæ vinci prolis amore cupit!
 Quæ vult dimidium non hanc ego judico ma-
 trem,
 Matrem credo, cui perdita causa placet.

95.

Salomonis & Rhoboami regimen.

Hic scutica punit populum, ferit ille flagello,
 Gens hinc impatiens calcitrat, arma capit.
 Intensus nimium nervus disrumpitur arcu:
 In binas partes scinditur inde status.

96.

Comparatio inter Manassem & Salomonem.

Debuit is nunquam nasci, seu vivere semper,
 Debuit hic nasci, at morte perire cita.

Iste

*Iste diu vixit Sapiens, sed stultus obiit;
 Ille diu vixit stultus, obit sapiens.
 Si vis rite mori, si rectam vivere vitam,
 Hunc juvenem, sed eum strictè imitère senem.*

97.

*In Zedechiam, quem oculis orbatum
 abducunt Babylonii.*

*Lumine non privor: mihi lumina nulla fue-
 runt.*

Integra quando mihi lumina, cæcus eram.

98.

Aliud in eundem.

*Aures ni clausæ, non lumina cassæ fuissent,
 Nunc surdus, cæcus sentio, cerno nimis.*

*Sentio iam, verum mihi prædixisse prophetas;
 Quod fuerim cæcus, vae mihi! cerno simul.*

99.

De propheta Elia à corvis nutrito.

*Sæpe ipsos sanctos fortuna tenaciter urget,
 Innumerisque malis sors onerosa premit.
 Non cessant sperare tamen, sua vota foventes,*

Afflictisque Deus porrigit inde manum.

*Si fugiunt homines, adsint ursi atque leones,
 Ubera det tigris, prandia prædo ferat.*

Afli-

*Afflictum vatem corvi pavere ministri;
 Utitur his famulis sæpe, premente fame:
 Vivere quique solent ex raptō, prandia præ-
 bent;*
*Quod non dant homines, bruta feræque da-
 bunt.*

100.

De Vidua in Sarepta.

*Quamvis nil mihi sit, satis est, mihi sufficit
 omne;*
*Amphora parva mea est, non vacuanda ta-
 men.*

*Ditior hinc sum vase meo ditissimo avaro,
 Hujus enim fieri plena crumena nequit.*

101.

In Servum Elisæi, qui illicita munuscula
 poscens, leprâ corripitur.

*Aufers, quando petis munuscula, avare Mi-
 nister!*

*Premia cum pœnis & mala mixta bonis.
 Ecce redis manibus plenis auro scabiæque
 Quàm præstat vacua sæpe redire manu!
 Sordidus egressus tu sordidior rediisti,
 Corporis ante luem mens scabiosa fuit.
 At quot leprosi servi famuliæque darentur,
 Si cunctis similis pœna statuta foret.*

102. Ca-

102.

Cadaver in tumulum Elisæi delapsum
vitæ redditur.

*Terra mihi vera est mater, nutritæque beni-
gna,*

Reddor enim vitæ, mox ubi condor humo.

*Quod solet esse aliis mortis signum est mihi vitæ,
Carcer libertas, sunt tenebræque dies.*

*Elidit vivis vitam, mihi reddit at antrum,
Ac mea membra domus sordida vivificat.*

*Ecquæ tam subito creverunt semina terrâ?
Cum cado, sto subito, cum seror, exorior.*

103.

De propheta Jona in mare projecto.

*Naufragium quoties tempestas atra minatur,
Omne quod est oneri de rate projicitur.*

*Sic servata fuit, fureret cum sæva procella
Jonæ peccatis exonerata ratis.*

104.

In Balænam Jonam deglutientem.

*Historiæ monstrant animantia bruta locuta
Vocæque fatidica præmonuisse malum.*

*En tibi Balenam portantem ventre prophetam,
Si non vaticinans, est ea vatigerens*

*Vaticino quædam (a) si fundunt carmine fata
Hæc ipsos vates evomit ore suo.*

(a) Bruta.

P

105. Pro-

105.

Propheta & Historicus.

*Officium vatis cum sit narrare futura,
Historici officium est pandere præterita.
Is prædicit, at hic dicit; docet unus & alter,
Quæ vitanda homini, quæ facienda sient.*

106.

De propheta Daniele.

*Scribentis tempus spectans agnosco Prophetam,
Scripta virique legens conspicio historicum.*

107.

Templi Hierosolymitani destructio.

*Omnia terrificis volvit natura ruinis
Et spicæ, segetes sunt, ubi Troja fuit.
Hic ubi saxorum cinerumque tueris acervum;
Decantata stetit Regia & ampla domus,
Nidificare vides angves, corvosque ferâsque,
Nuper ubi summi Numinis hospitium.
Quòdque teris pedibus, penetralia sancta fue-
runt,
Tangere quæ potuit non nisi sacra manus.
Debit at Templo tunc cedere spirituali,
Ut debent umbræ cedere corporibus.*

108.

De Hymno trium virorum in cali-
da fornace.

Flam-

*Flammaram in medio juvenum stat triga ani-
mosa,*

*Et liquidum fundit dulcéque ab ore melos.
Corpora tuta manent, calida fornace tepescunt*

Soláque mens fervet, vena virísque calet.

Ut dignè cantent vates, opus esto calore,

Heic calor est, venas qui stimulare potest.

Nam dare quos stimulos terrestris non valet ignis

Cælestis præbet flamma, animósque movet.

109.

Casus Nabocodonosoris.

Assyrii regis lapsu quid tristius unquam,

Ac simul hoc casu quid fuit utilius?

Qui nuper totum ferè viribus occupat orbem,

Ore legit, carpit gramina pronus humo.

Inter quadrupes verùm dum gramina pascit

Mens redit, ac noscit séque Deúmque suum.

Purpura quem reddit, quem culta palatia bru-

tum,

Mansuetum fieri bruta feræque docent.

110.

Rex sub dio jacens herbis crudis pascitur.

*En! quanta est virtus, quantum medicamen
in herbis,*

Aut quanta in tristi sorte sit utilitas.

Ille dapes inter lautas fera fit furiosa,

Cúmque feris pascens gramina, rursus homo,

P 2

III. Aliud.

III.

Aliud.

*Doctis quæ præcepta scholis non rite docentur
Rex didicit sylvâ & saltibus horrificis
Sylva Academia erat, docuit quæ Ἰνῶδι σεου-
τόν.*

Rebus in adversis notitia ista venit.

II2.

*Comparatio inter Danielem & Sam-
sonem.*

*Balthazar ac Samson domitores ambo leonum;
Hic manibus, visu sed domat ille feras.*

II3.

*Epitaphium adulterorum Sufannam
falso accusantium.*

*Saxorum cumulo hoc viso, letare viator!
Atra calumnia enim rite sepulta jacet.
Biga senum meret has pœnas, meret hoc mo-
numentum;*

*Non lapis, at lapides ossa scelestæ tegant.
Tota urbs conspiret, cuncti lapides moveantur,
Ut pereat falsus testis, adulter atrox.*

II4.

*In Holophernem, Ducem sine
capite & corde.*

*Amplius assyrium nolite timere gigantem,
Excors nuper erat, nunc jacet acephalus.*

Et

*Et corde & cerebro privat Juditha tyrannum;
Cor dat sponte suum: vi rapit illa caput.*

115.

Comparatio inter Mosen & Esdram.

*Legibus is gentem format, mox iste reformat;
Constituit priscus, restituitque novus.*

116.

De Juda Macchabæo.

*Sola duces alios commendant arma, sed iste
Nobilis est armis & pietate simul.
Herois titulum solus nam rite meretur,
Qui tantum pugnat pro patria atque sa-
cris.*

117.

Epitaphium ejusdem.

*Hic dum vixit erat terror flagrumque Syro-
rum
Nomine quos solo territat atque fugat.
Si numeras annos, decessit flore juventæ:
Si numeras palmas, credis obisse senem.*

118.

*Comparatio inter Judam Patriarcham
& Asmonæum.*

*Autor gentis erat Judas, Judas reparator;
Ille dedit nomen, reddidit iste decus.*

P 3

119. Con-

119.

Conversus Judæus.

*Obscænus cum sis, quid circumcisio prodest?**De cute peccati decute triste jugum.**Mersus aqua quod sis, non es conversus, A-*
*pella!**Lotio cor luteum purificare nequit.*

120.

Causa perpetuæ calamitatis
Judæorum.*Ob spretum Numen, propter Dominum cruci-*
*fixum**Gens patitur sævas perpetuâsque cruces.*

121.

Compendium Historiæ Judaicæ.

*Annales mundi repetas longèque revolvas,**Nil genti Hebrææ consimile invenies**Natio nulla fuit fatis æqualis & annis,**Nulla magis sapiens, nec magis insipiens.**Nulla magis felix, & nulla magis miseran-*
*da,**Nulla obscura magis, nullâque nobilior.**Exemplar sortis præbet gravis atque benignæ,**Inque vices regnant impietas, pietas.**Nunc fortis, bellæ gens est, nunc deses iners-*
*que,**Multis hinc populis imperat atque subest.*

Divi-

divine exemplum dat justitiæ, dat amoris,
 Cernitur in cumulo Numinis ira, fœvor.
 criptores populi sunt vates atque Prophetae,
 Gentis gesta notant atque gerenda docent.
 cilicet actorum gnari, gnarique futuri

Non nisi mira notant, plenaque prodigiis.
 virtutumque vides exempla, vides vitiorum,
 Omnia in extremo, nil mediocre legas.

Andem peccatis propriis oppressa, jugoque
 Externi populi subdita, moesta gemit.

pes superest miseræ Davidis stirpe Propheta
 Venturus, per quem certa paranda salus.

venit promissus: venientem vidit & odit,
 Et cruce suspensum conterit opprobriis.

Hinc tot res miseræ, clades, cumulique malo-
 rum,

Hinc totam gentem res onerosa premit.
 Nam bellum, bellique parens discordia tetra

Omnia commiscent, parturiuntque minas.
 Urgent hinc hostes, hinc cives his graviores

Inter se ruptis legibus arma ferunt.
 Hoste ab utroque diu vexata Urbs perditur

alma,
 Quod ferrum fugit, id torrida flamma vo-
 rat.

Vitantes hostem rapidos voluntur in ignes,
 In mediis flammis nè pereant, pereunt.

Por-

Portio, quæ superest, errat dispersa per orbem
 Obruta curarum fluctibus innumeris.
 Conspirant gentes in reliquias miserorum,
 Vivere nec licitum, nec licet hisce mori.
 Ut testis semper veræ sit religionis,
 Non moritur gens hæc, sed moribunda manet.
 Discite mortales! quam certa sit ultio cæli;
 Nam venit, ut lento, Numinis ira, gradu.
 Discite justitiam moniti & non temnere Divos!
 Ante oculos semper sacra stet historia.
 Hæc facienda monet, monstrat quæ sunt fu-
 gienda,
 Quæ speranda docet, quæ metuenda notat.

